

Филозофски факултет у Нишу			
Примљено:		27. 6. 2023	
Број:	Имаг:	Број:	Број:

Рецензија монографије Ђорђа Ђекића Косара – Теодорита од историје до култа

Сваки истраживач тема везаних за рану средњовековну историју суочава се са сложеним проблемима у реконструкцији периода и тема. Ови проблеми проистичу не само због друкчијег начина живота у том периоду, тешко појмљивог савременом истраживачу већ још више због недостатка историјске документације. Поготово су ови проблеми велики када се изучава прошлост простора нижег културолошког нивоа и незнатне рецепције и таквог, скромног наслеђа. Зато је мали број истраживача спреман да се прихвати тема у оквиру којих је много лакше поставити питања него на њих одговорити. У такве теме свакако спада и проблематика везана за живот прве значајне дукљанске владарке Косаре Теодорите. Малобројна документа о њеном животу ставила су пред аутора веома тежак задатак реконструкције живота ове личности. С обзиром да је изворна документација о овој личности изузетно ограничена а потоња рецепција без континуитета, аутор се морао упуштати и у сложене проблеме везане за тумачење извора насталих вековима касније. У начелу што се више временски и просторно нека личност удаљава од свог земаљског изворника документација постаје бројнија али истовремено и много мање поуздана. У случају личности Косаре Теодорите број историјске документације се кроз векове тек незнатно повећава и често потпуно удаљава од савременијих извора.

Аутор је пишући рад у потпуности био свестан проблема са којима се морао суочити и покушао је да их реши поштујући све поставке историјске методологије. То није био лак задатак али с обзиром на тему можемо рећи да је успешно остварен. Рад је поред обавезних пратећих делова (увода, списка извора и литературе) подељен у осам целина: *Хришћански узор Светитељства, Културни идентитет Косаре Теодорите, Породица Косаре Теодорите, Политичка и културна баштина Дукље, Косара Теодорита, Косара у аколутуји из 1690. Године, Косара у Последованију Викентија Ракића, Обнова култа крајем 20. века.*

Анализирајући три кључна историјска извора настала у различитим епохама аутор покушава да закључи колико је сваки од њих могао утицати на савремено поимање ове личности и евентуално формирање будућег култа.

Чињеница да међу садржајем ових извора постоје значајне разлике додатно отежава извођење закључка о преносу раносредњовековне традиције кроз време. Суочавање са овом проблематиком ставило је пред аутора тежак задатак који је решаван уважавајући чињеницу да многобројне непознанице отежавају чврст закључак. Аутор се у много чему ослонио на закључке своје раније књиге о Јовану Владимиру који су му послужили као основ за битне тезе ове монографије. Решавајући тешка питања везана за противречне чињенице аутор даје рационална објашњења која ипак остају хипотетички али је то и највише што се објективном анализом може добити с обзиром на огромне временске распоне између постојећих извора. Проблематична историја простора и српског народа који је уз огромне проблеме дошао до државе, елите и успостављања конзистентне традиције утицала је да се сећања на Косару као и Владимиров култ

N. J. M. J. i

преносе на махове и утиче маргинално на друштвени, културни и идентитетски развој народа. Ова монографија свакако ће повећати наша сазнања и утицати на даље разумевање значаја личности Косаре Теодорите.

Из свих ових разлога топло препоручујемо да се књига објави јер представља свеобухватни допринос разјашњењу проблематике везану за ову значајну личност српске историје.

Др Ненад Лемајић, Филозофски факултет, Нови Сад

